

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 9.

V Ljubljani, 1. maja 1877.

Tečaj XVII.

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

8.

Bodimo pametni! Dajmo slovo vsi termoglavosti, in ne bodimo tako ponosni na svoje znanje! Ne mislimo, da smo Bog vé kaj, ako živimo v 19. stoletji. Ako bi bili rojeni v devetem, desetem ali enajstem stoletji, bi bili ravno taki tepci, kot so bili oni, ki so živeli takrat.

Vsakdo hoče biti sedaj modrijan. V starih časih jih je bilo le malo, ali ti so bili v resnici modri, pravi Wieland. Oni niso izgovorili ničesa, kar bi bilo brez pomena. Govorili so pa tudi manj, nego mi; raje so si več mislili. To je imelo sicer tudi svojo slabo stran. Ako bi bili oni vse izgovorili ali zapisali, kar so si mislili, bi se nam bila ohranila marsiktera lepa misel, ki se nam je pa tako pogubila. Ali sedaj? Koliko se govori, ali kako malo se misli! Saj je pa tudi nepotrebno misliti pri govorjenji, ako se nam bolj dopadajo nepremišljene in puble besede, kot pa jedrovite.

Tudi toliko knjig niso napisali o raznih predmetih. Sedaj se pa piše o vsaki najmanjši malenkosti knjiga. Jaz nikakor ne terdim, da je to nepotrebno; ali ima tudi svojo slabost. Največe graje so pa vredne one knjige, ki popisujejo, kako se zamorejo ljudje zdraviti brez zdravnika. Tacih knjig je pa kot listja in trave. Ljudje, ki jih beró, se mislijo čisto nezmotljive v zdravilstvu, začno šušmariti in le škodujejo. In tako je z vsemi tacimi knjigami.

Napačne niso nikakor, kakor sem že rekel. Ali mi smo napačni. Ako beremo kaj o kaki stvari, jo že menimo bolj razumeti in bolj

znati kot oni, ki se pečajo z njo celo življenje. Tako nastanejo oni modrijani, ki se imenujejo mojstri skaze.

Ako je bilo v prejšnjih časih manj modrijanov, je bilo tudi manj mojstrov skaz. Ti uničijo s svojim šušmarjenjem vse to, kar stvarijo oni. Oni ne škodujejo le ljudem, ampak tudi stvari.

Pa še več. Nekteri imajo tudi to slabost, da sodijo kak predmet le po njegovih slabostih. Oj, to je zopet kos našega slabega okusa! Ali ni nespametno, ako sodi kdo pesništvo le po slabih izdelkih? Kaj si more pač priprosti bralec misliti o pesništvu? Gotovo ne družega, da je vse pesmarjenje neumnost. Kaj si zamoremo misliti, ako sodi kdo človeštvo po gerbavih, sključenih in krivonogih ljudeh, ali, ako kdo reče, da ni vino za nič, ker je on pil vselej slabo vino? In vendar se godi tako.

Takim sodbam je treba napovedati vojsko. Dokler se ne pokončajo, ni upati zboljšanja. Zboljšati se pa moramo, ako hočemo napredovati.

Dosti smo že na svetu govorili, ali pri vsem tem malo mislili. Povernimo se v sé, in začnimo le misliti! Ko bodemo tako dolgo premišljevali, potem začnimo zopet govoriti. Tako so delali ljudje v prejšnjih časih. Poprej so šli v puščavo, kjer so brez ovir premišljevali, potem so jeli učiti. In če so drugi hoteli ovreči njihove nauke, če so jih preganjali, kaj je to pomagalo? Koliko borb ima prestati vsaka resnica, preden doseže svojo veljavo! Ali smo mi kaj bolje? Ali tudi mi ne preganjamo naših prerokov, pisateljev? Posebno divjamo zoper dobre, slabe pa terpimo. Mi le to pripoznavamo, da je dobro, kar vzraste na tleh; ali kar se dvigne le za ped od tal, tega že ne moremo ali nočemo umeti. Na glas slavimo oné pisarje, ki se valjajo z nami po blatu vsakdanjosti, in puščamo one v sili in nadlogi, ki nas hočejo potegniti iz njega.

Zakaj jih preganjamo, zakaj jih puščamo v nadlogi? Zato ker imajo dobri pisatelji to napako, da nam vselej povedo resnico. Pred vsako resnico se pa tresemo, kot pred zlodejem.

Ali pomagati si moremo prav lahko. Govorimo vselej resnico, in ako jo bodemo sami spoštovali in ljubili, jo bodemo radi slišali od drugih.

Radi tožimo, da nam tako hitro pomró dobri pisatelji. No pomislimo pa, da smo sami tega krivi. Mi le gledamo, kako se oni trudijo; oni pa delajo za se in pa nas. Imajo tedaj več kot polovico toliko dela, kot bi ga imeli, ako bi bili tudi mi delavni. Preveliko delo pa oslabi človeka, kaj bi tudi pisatelja ne, in tako se zgodi, da umerje v najlepši dobi svojega življenja. Ali pa menite, da mu je kaj strašna smert? Motite se. On umerje s sladko svéstjo, da je porabil dobro svoje kratko življenje, ter ga daroval človeštvu v prid. Mi se pa tresemo pred smertjo, kakor lenuh pred dnevom! Saj je pa tudi jako prijetno živeti brez dela,

saj je tako lepo gledati, kako se gibljejo pridne roke za nas. In ako umerje eden izmed teh pisateljev, rečemo: škoda za-nj, bil je priden človek, naj bi bil raje umerl ta ali oni lenuh. Nespametno! Vsak pisatelj, ki je umerl, je bolj ali manj izvršil svojo nalogo; ali lenuh še ni ničesa storil, naj tedaj živi. Potem imamo vsaj upanje, da bode pozneje kaj storil. Ne jokajmo se nad pisatelji, jokajmo se raje nad svojimi grehi!

Očitalo se mi bode zopet, da nič ne pišem o otroški odgoji. Zopet moram odgovoriti, da se ne odgojajo samo mali, ampak tudi stari otroci, in da so stari časih bolj potrebni odgoje, nego mali.

Dr. Jakob Zupan.

V št. 15 opisal je „Die acht glagolitischen Klöster im Königreiche Illyrien“, kjer pravi v začetku na pr.: „Unter die unbekanntesten Dinge der Welt gehört für die meisten, sogar slavischen Leser des illyrischen Blattes, selbst in Illyrien, die kleine, nach lateinischem Ritus katholische Kirche der Glagoliten in den Königreichen Illyrien, Croatien und Dalmatien; sie ist eine wahre terra incognita, wenn man die allernächsten Nachbarn und einige äußerst dünn gefäete Bohoriče, Trubar's, Valvazore, Dobrowsky's, Linhart, Vodnike, und Baron Sigmund Boise ausnimmt“. — Nato razlaguje, da se oni zovejo tako od glagoliti t. j. govoriti, ker v svojem domačem govoru smejo obhajati službo božjo. Vendar so ti glagoljaši za zapadnimi Evropejci tako zaostali v omiki, da po laških in madjarskih akademijah polatinčeni se sramujejo biti glagolitje, in da duhovske molitve in liturgijo sim ter tje obhajajo sicer po slovenski (slavisch), vendar ne več v težki glagolici, ampak po knjigah v latinico prepisanih.

Ko sem jeseni l. 1819 na tretjem svojem glagoliškem popotvanji, pripoveduje Zupan dalje, prišel v Vinodol k nekemu velečestitemu župniku ter sem ga zanimivo popraševal po glagolici, jel jo je grajati tako, da se mi je užalilo in nisem hotel ostati pri njem. Zapazivši mojo nevoljo in premislivši stvar sam pri sebi poprosi me odhajočega, naj mu ne zamerim, češ, da se hoče naučiti glagolice. Na Lošinjih, velikem in malem, potožilo mi je l. 1817 prosto ljudstvo, da je nekaj let prej umerli biskup Osorski R odpravil jim slovensko liturgijo ter ukazal latinsko. V biskupijah Modruški in Senjski dotlej še ni prišlo. Kar se ima v liturgiji peti in glasno čitati, to se slovenskemu narodu po slovensko poje in čita, druge molitve pop lahko bere po slovensko ali po latinsko; toliko prostost uživajo glagolitje! Do solz sem bil ginjen jeseni l. 1817 v nedeljo pri službi božji v Togunju, nekaj ur od Ogulina, ko je župnik Radočaj, o katerem mi je več sosedov

njegovih pravilo, da je „Augustinus Croatiae“, svojim duhovnijanom zapél lepi pozdrav: Gospodin z vami! in so mu vsi po cerkvi, ne le strežnik, odpéli: i z duhom tvojim!

Največo hvalo zaslužio v tem, da obhajajo Ilirom to narodno, iz Rima pospeševano liturgijo, redovniki sv. Frančiška ali Franjevci. Po primorskem poglavarstvu nahaja se še osem glagoliških samostanov (mostir), katerih nektere sem že po večkrat obiskal, in ktere naj tu opišem v abecednem redu. . . Knjižnic v njih nisem našel nobenih. Služebnik Missale, časlovec Brevier, trebnik Ritual, ispravnik za ispovidnici Directur für Beichtväter, molitve Juraničeve so njihova navadna glagoliška književnost.

1) Dubašnica Eichau, dub = dob Eiche; na otoku Kerku, Vegla, prav pri morju nasproti Reki, ktera se lepo vidi. 2) Glavotok, glava otoka, santa Maria da Capo, Cao, pri srednjih vratih, porta mezzana, med Kerkom in Poresino. 3) Kerk, véliki grad in stolnica biskupova, ima dva samostana, glagoliški moški pa neki ženski, pravil se ne spominjam več. Nunam pravijo kaludre, kaludrice, po gerški kalogeri, gute Alte, po ruski in starokranjski (staroslovénski) menihine, monahine, toraj Mekine namesti Menihine, Münchendorf, pri Kamniku; na Ruskem tudi černice; odtod pregovor: Bjesi ne plačut, kogda černice skačut t. j. Besi ne plačejo, k' nune poskačejo: Die Dämonen weinen nicht, wenn die Nonnen tanzen. 4) Kosje lono, Amselbusen, talijansko Valle di Cassione, na majhnem hraščevem otoku, med mestom Kerkom pa Kanajtom, pristavo škofovo. Lono, čisto slovansko, v sv. pismu lono Avraamlje sinus Abrahae Schooss Abrahams. 5) Martinšica, Valle di S. Martino, Martinsthal, na Cresu (Čresu), med Ljubenicu in Osorom, s prijazno, jako svetlo cerkvico. 6) Naresina, Narečina, na rečini t. j. mali reki, edin samostan na Lošinju, morebiti po prekopu ločen od Osora, ali od loš elend. 7) Porezina, Faresina, kakor narezin, na gornjem Cresu pri velikih vratih, porta grande, proti Istriji. Primeri na Kranjskem hrib Porezin, einzeln da stehend, med Bohinjem in Tolminom. 8) Vir, malo korakov to stran Osora, Osero.

V št. 16 je spisal „Erinnerungen aus Illyrien“, kjer terdi, da razun Italije je v našem cesarstvu gledé na starine, stare poslopja, razvaline, spominke — ni nobene dežele tolikanj znamenite, kakor je Ilirija na pr. Aemona, mirje, gradiše; Pulj; Oglej; Poreč, v cerkvi stara kerstilnica, pokorilnica za čveterere razrede nekdanjih očitnih spokornikov, jedilnica ali triclinium za agape itd. itd. —

Da jezik kranjski ali slovénski ni ubožen, marveč premožen, pokazal je nekterim poptujčenim davkarjem v l. 35, kjer je sostavil „Hundert Ausdrücke, die Verzehrungssteuer betreffend, auf Verlangen mehrerer dabei Angestellter, in's Krainische übersetzt von ** p **“

t. j. Supan, na pr.: Abfindung pogodba, pobot; Aufsicht paz, ozor; Aufwand trošik, potrata; Auskunft uk, svèt; Billig prav za prav; Bürger grajan, mesčan, deželàn; Buschenschank taberna o shodéh; Domaine lastina dežele; Einkellierung ukladà v pivnico; Erlös uteržik; Eßwaare jestvina; Feilschaft prodàja; Finanzverwaltung vardev denarije; Gegenstand predmet, reč, stvar; Gemeinschaftlich opčinsko, skup; Grundsatz pravilo; Gutsherr gosposka, lastnik; Handhabung vardev; Klassificiren zverstiti, v red postaviti; Kontrolle nasproten ozor: Kreditgeben zaupati, na brado dati; Kreditiv spričilo; Mauth mota, mito; Miethe najem; Mißhandeln gerdo ravnati; Mittelbar sredinsko, po komu drujmu; Periodisch od časa do časa; Realisiren dognati, spolniti; Rechtskräftig velavno po postavah; Regalien kraljeve pravice; Recurs prošnja, tožba do viši gosposke; Selbstständig sam za-se, svoboden; Strafe kazen, kara, pokora; Umfang ohvat, okolje, okrožje; Unabhängig sam za-se, nepodružen; Unternehmen lotiti se, prevzeti; Verhältniß okoljšina, memo; Verschleiß rasprodaja; Verzehrung užitik; — steuer užitija; — — artikel užitilo; Wiederholen ponoviti, povzèti, povtoriti; Wissenlich kar vem, vedoma; Zufall priključilo itd. itd. —

V št. 37 je kot učenik sv. pisma ali pravi pismar povedal v „Notiz“, da se izraz cholera dvakrat nahaja v njem, in sicer dvakrat s pravili in opomini k zmérnemu in treznemu življenju, kar je res najboljši pripomoček proti tej kugi, t. j. v Sirahovih Bukvah (Ecclesiasticus XXXVII, 32—34; XXXI, 22. 23). V nemških meni znanih prestavah bere se „Grimmen im Leibe, Bauchgrimmen“, kar je tej bolezni lastno znamenje itd.

Iz spoštovanja vsled grozne učenosti zapél je v l. 35 „Dem Doctor und Professor Jakob Supan“ sloveči „Franz von Hermannsthal“ in v l. 42, 43, 46 oglasil se mu je dr. Jaka Zupan, kjer je iz unega nemških pesni „XII Gazel Prijatlu“ prevel Z. (t. j. Zupan). Ker kaj tacega dotlej v slovenskem slovstvu ni bilo, in je še sedaj premalo znano, naj se ponatisnejo najprej gazele izvirno nemške potlej pa za primero slovenske.

XII Ghaselen an einen Freund

von

Franz Hermann von Hermannsthal.

I.

Du schwörst, daß dir zur Dual der Occident ist,
Und deines Lebens Ziel der Orient ist.
Weltbürger, sprich, wie kommt's, daß Ziel des Lebens
Dir von der Welt ein winziges Segment ist?
Bist du ein Fisch, der in der Luft dahinstirbt,
Und dem nur Wasser Lebensselement ist?
Gehst du auf's Wirken aus, so mußt du wissen,
Daß dort, wie hier, dein Wirken nur Fragment ist.

Was uns beglückt, liegt einzig nur im Denken,
 Daß ja vom Hier und Dort nicht dependent ist.
 Nicht dadurch wird Arabien dich befried'gen,
 Daß — seine Sonne etwas vehement ist.

XII Gazel Prijatlu

prevel

D r. J a k o b Z u p a n.

Ti bógmaš, de večér za té neslán je,
 De tebi proti jutru kraj odbrán je.
 Kosmopolit'! kakó, govori drugu,
 Svetá drobtína majhina tvoj stan je!
 Si riba mordè, v zraku koj mertvéna?
 Potóka žlebik ribi svét volán je.
 Ak misel tvoja delati široko,
 Viš, rama tvoja letu, tamkej dlan je.
 Kar te osreči, je edina misel,
 Enako tu, no tam, steber močan je
 Arabija ne bo te osrečila,
 Tam sonca žarik zá-te presilan je.

2.

Zieht's dich so mächtig zu Moscheen hin,
 Und nach der Perser Kanapeen hin;
 Fliehst du vom dichtbelaubten Eichenwald
 In glutversengte Palmalleen hin;
 Zieht's zur Dase dich in wüstem Sand
 Von Wiese, Berg und Thal und Seen hin —
 So gibst du für das Wasser auch den Wein,
 Für starre Wirklichkeit Ideen hin;
 So gibst du für des Demants kalten Prunk
 Die Schönheit griechischer Cameen hin,
 Und eines Göttertempels Herrlichkeit
 Für seine leeren Propyläen hin.

Te vleče tak močno k mošejam tje,
 In k Perzov kanapejam tje;
 Proč od zelenolistjenih dobrav
 Bežat' k sežganih palm alejam tje;
 Od jezerov, planine, travnikov,
 K oaz pešenim vleče žejam tje;
 Si gotov dati vino za vodó,
 Za šego ubežat' idejam tje;
 Za blisk nečemernih demántov ti
 Helenov kos uit' kamejam tje,
 Iz tempelna prelepiga pihét
 K njegovim praznim propilejam tje.

3.

Sprich, findest du denn nur Ghafelen schön?
 Und reitet sich's nur auf Kameelen schön?
 Scheint dir der Westen arm an Ton und Lied,
 Und ist nur Persien im Erzählen schön?

Ist unsre Sitte plump, und lebt man nur
 In des Khalifen reichen Sälen schön?
 Schmähst die freien Frau'n, und scheinen dir
 Nur die gefang'nen zum Erwählen schön?
 Gibst du für Wüstenand den deutschen Hain,
 Der dich begrüßt aus tausend Kehlen schön?
 Wie herrlich glüh'n die Reben nicht am Stock!
 Scheint dir ein Land, wo Trauben fehlen, schön?

Govori, mar le pev gazele lep?
 Mar jezdic verh samé kamele lep?
 Zahòd sladkosti glasov mar ne zna?
 Le kremelj mar Perzjank dezele lep?
 Mar šega naša gump? mar snaži le
 Obnos kalifove kardele lep?
 Huliti proste spruge! mar pogled
 Samé zaperane Rahele lep?
 Za vrelí pesik dati zelenjad?
 Ni log mar trope žvergolele lep?
 Berhkó na kolku loza dozori!
 Mar kraj, braneči moskatele, lep?

4.

Vögel treibt aus ihrem Nest die Sehnsucht,
 O, ich kenne, die dich preßt, die Sehnsucht!
 Warst im fernen Osten du geboren,
 Sicher trieb dich nach dem West die Sehnsucht.
 Schlaf verschlingt des Menschen halbes Leben,
 Und des Lebens andern Nest die Sehnsucht.
 Schatten hascht, und an Ruinen jubelt,
 Und in Träumen hat ihr Fest die Sehnsucht.
 Siehst du wo ein Auge heiter strahlen?
 Jedes Auge trübt und näht die Sehnsucht.
 Nur die glücklich selber sich gefunden,
 Nur die Seligen verläßt die Sehnsucht.

Tičice spodila 'z gnezdov želja,
 O, znàn mi tiràn človekov želja!
 Bil bi ti rodil se proti jutru,
 Gnala bi te v stran Algárbov želja;
 Spanje nam požre dni polovino,
 Drugo polovino žre dnov želja.
 Senc lovica, razvalin vesela,
 Sanjanih vesela tronov želja.
 Kjer oko ljudém se kolj jasnilo,
 Vsím solzenih bo vir virov želja
 Blagor srečnim, sebi zadovoljnim!
 Popusti sercé le ranjkov želja.

5.

Dich scheint zu verdrehen des Orients Reiz,
 Denn ich muß verschmähen des Orients Reiz.
 Dort blüht keine Rebe, dort schäumt kein Wein,
 Ist dran zu ersehen des Orients Reiz?

Die Frau'n sind in Banden, die Lieb' ist's mit,
Ist drauß zu erspähen des Orients Reiz?
Der Herrscher ist Herr, der Mann ist Knecht,
Gibt dies zu verstehen des Orients Reiz?
Dies löse mir, Freund, und dann lockt auch mich,
Mich drin zu ergehen, des Orients Reiz.

Zmotila te, vidim, vostóka prelest,
Gnusoba je meni vostóka prelest.
Tam loza ne cvete, tam vin prepovd;
Mar 's tega se vidi vostóka prelest?
Sopruga v okóvilh, ljubav ž-njo vred;
Al' 's tega se kaže vostóka prelest?
Silač tam gospód, korenják hlapčón;
Spričuje to mordè vostóka prelest?
To reši, prijatelj! mi, potlej grém
Uživat jez tudi vostoka prelest.

6.

Von Ost nach Westen zieht der Zweifler,
Vom Süd zum Norden flieht der Zweifler.
Bergebens sucht so hier als drüben
Die Ruh' für sein Gemüth der Zweifler.
Es weint, wo ernst der Winter starret,
Und wo die Rose blüht, der Zweifler.
Es stöhnt in dunkler Nächte Schauern,
Und wo die Sonne glüht, der Zweifler.
Es trauert in dem Reich der Gräber,
Und wo das Leben sprüht, der Zweifler.
Bergebens irrt von West nach Osten,
Umsonst nach Nord und Süd der Zweifler.

Do večerà gré 'z jutra sumec,
Do séverja gré 'z juga sumec.
Zastonj tam iše, iše tukej
Notréjniga pokoja sumec.
Bo jokal, kjer skamnéla zima,
Kjer cvetnik cvete, joka sumec.
Izdihal bode v temni noči,
O sonca zoru zdiha sumec:
Zdihuje sred gomil grobiša,
Zdihuje sred gostenja sumec.
Zastonj do večerà gré 'z jutra,
Zastonj do burje, juga sumec.

Pripravljavna pot v zemljepisje in zgodovino.

(Dalje.)

Iznajdbe omikajo.

Ljudje niso jednaki tudi ne, kar se tiče duhovitosti. Večina ljudi je ubogih na duhu, tedaj se od drugih ne nauče mnogo, še manj pa, da

bi sami kaj iznajdli; ne storé ničesa, česar niso prisiljeni in to zmirom takisto, kakor so delali od nekedaj. Taki ljudje nekako zaostanejo in vsa izkušnja jih ne izmodri.

Živali so tudi na isti stopinji omike, kakor so bile pred tisoč let, vse kar znajo, le podedovajo, a med ljudmi so včasih posebno duhoviti — nenavadni ljudje, ki hodijo svojo pot in odkrijejo stvari dosihmal neznane. A med sto tisoč je komaj jeden tako bistre glave, ki najde ali odkrije kaj koristnega, kar drugi pred njim niso poznali. Taki ljudje so važni v zgodovini, ker verstnike naprej silijo, ako so iznajdli ljudem kaj posebno koristnega in druge v tem podučili, so tudi učeniki človeškemu rodu.

Najkoristnejši stvari so ljudje spoznali ali znajdli v starodavnih časih. — Beržkone prvi ljudje tudi ognja niso poznali. — Spoznali so ga morda tako: blisk je švignil iz oblakov in vžgal drevo, to je videl človek bistrega uma. Čudil se je tej prikazni, nemara da se je tudi pri ognju opeknel. Drevo je gorelo in gorelo, ogenj je bil čedalje manj, in je hotel ugasniti. To pa človeku ni bilo všeč, svitloba in toplota ga je razveselila, kaj stori? Prinese derv, ter jih naklada na ogenj. To je povedal drugim, in tako so ljudje spoznali dobroto ognja — svitlobo in toploto. —

Tako pametna še ni bila niti jedna opica v Aziji in Afriki, in vendar v marsičem človeka posnema, hodi po dveh nogah in zna izverstno rabiti svojo gorjačo. Kedar mornarji na teh bregovih zakurijo, opice sicer prihite, in gledajo ogenj, a nobeni še ni nikdar v misel prišlo, priložiti nekaj derv, da bi dalj časa gorelo. Živali si tedaj ne morejo ničesa zmisлити, le človeški um se razvija in napreduje v vednosti in umetnosti.

Veliko so ljudje iznajdli le po naključji, kakor se pripoveduje od škerlatne barve, morda so tudi tako iznajdli magnetno iglo, strelni prah? Iz tega tudi prihaja, da pri mnogih iznajdbah ne vemo začetnika, mogoče tudi, da je več ljudi na raznih krajih iznajdlo jedno in isto stvar, večkrat tudi niso od kraja razumeli, kako važna bo ta stvar pozneje, tedaj se je ime tistega pozabilo, ki je ljudem odkril, česar poprej niso poznali.

Najpotrebnejše reči so iznajdli ljudje tudi v starodavnih časih. — Pred vsem koristna je bila iznajdba, kako polje obdelovati in do tega je mogel človek kmalo priti, ker ga je potreba v to silila. Gerki so pravili, da je Cerera naučila ljudi polje obdelovati in Škiti so rekli, da je plug z nebes padel, tako zelo so ljudje cenili poljsko orodje. Vino je že Noe poznal, a preden so ljudje pivo izmislili delati, treba je bilo mnogo iznajdeb.

V sv. pismu se bere, da so že prvi potomci Kajnovi umeli izdelovati bron (Tubalkajn). A poprej so ljudje bron poznali preden so

umeli železo izdelovati. Egipčani so bili baje prvi, ki so rabili kovine, ter jih izdelovali. Egipčanom se pripisujejo tudi druge iznajdbe na pr.: časoslovje, koledar, zemljemerstvo in staviteljstvo. Reka Nil oplodi Egipt, preden so se ljudje mogli po deželi razprostreti, mogli so reko vravnati in po deželi napeljati, paziti so mogli na čas, kedaj da reka nastopa in to jih je napeljalo v znajdbe, kakor smo jih zgorej naštevali. — Omika se je selila od izhoda na zahod. Kar so namreč stari Feničarji, Egipčani ali na novo iznajdli ali od še starejših omikanih ljudi na pr. iz Indije prejeli, to so sprejeli Gerki, ki so vse v svojem duhu vravnali in po svoje spremenili. Od Gerka so se učili Rimljani, od teh pa drugi narodi na zapadu. Iz Evrope se seli omika v Ameriko in Avstralijo. Navadno pravimo omika se seli od vzhoda na zahod. V resnici se pa omika derži le kerščanskih narodov, gerško-rimska omika je ostala, ker se je gerško-rimski svet pokristijanal, in germanski narod, ki je sedaj nositelj kulture, je postal to le zaradi tega, ker so divja a krepka ljudstva sprejela kerščansko vero. Ko bi zapad ne bil sprejel kerščanske vere, bi bil Rim beržkone tako v razvalinah, kakor so mesta nekdanj sloveča: Ninive, Babilon, Tir, Sidon i. dr. Kaka goropadna brezumnost, ali če hočete bridka ironija je tedaj, ako se imenuje boj zóper rimskokatoliško cerkev boj za kulturo „Kulturkampf!“ Ali se more huje resnici v lice biti?!

(Dalje prih.)

Nektere misli o kazalnem nauku.

Vse podučevanje v ljudski šoli naj je nagledno ali kazalno; učenci naj se pri vsaki priliki napeljujejo in vadijo, da znajo svoje telesne in dušni moči prav rabiti, spomin poterjevati, čute ostriti ter voljo žlahniti in se v dobrem vterjevati. Vendar se pa to ne doseže tako lahko, kakor se znabiti komu dozdeva. To nalogo more uspešno rešiti le oni učitelj, kateri ume različne učne predmete doveršilno obdelovati. To je mogoče le tam, kjer so značaj, čuti in dušne zmožnosti učencev v resnici tudi take, da morejo vse predočbe in pojme čisto, določno in stanovitno iz splošnosti v posebnost razviti in vrediti. Da pa se more tudi manj brihten človek obdelovati tako doveršilno in popolno, zato pa je potreba mojsterstva, kjer pa je ono, tam je tudi popolnost in doveršenost. In ravno oni učitelj, kateri je najzvestej v svojem poklicu, bode obračal besede na se: „Ne da bi jaz že vse zapopadel, ali da bi hotel biti popolnoma; to pridobiti in tak biti, si le prizadevam.“ Kar zadeva zmožnosti učencev, previdni učitelj ne pozabi, da je slehernemu dana razna mera. Dobé so otroci sè slabim in dobrim zdravjem in pomanjkljivimi čuti. Kako odvisen je vendar kazalni nauk od takih okoliščin!

Pa so tudi otroci z malimi in velikimi prednostmi. Pri nekterih pa je zopet izvirna zmožnost duha tako slaba, da je treba najobilnišega truda, da tudi tako pomanjkljive glave svojo slabo moč vporabljajo. V takih primerljivejših pa je učiteljeva spretnost tem popolnša, čim bolj je poduk kazalen.

Prezreti vendar ne smemo, da je kazalno podučevanje in jasnost poduka dvoje različnih pojmov. Da je poduk res vidljiv ali kazalen, potrebno je pred vsem, da je učitelj sè snovijo prav temeljito seznanjen. Vsa učna snov mora biti učitelju v svoji ukupnosti, kakor tudi po svojih posebnih delih, v splošnih načertih, kakor tudi v posameznih delih jasna, da jo zamore povoljno razložiti in zložiti, deliti in vezati. Naravni red predstav mora do dobrega umeti in sploh vso učno snov v svoji oblasti imeti. Pa tudi učenci naj se navadijo, da so gospodarji o obdelovani snovi. Stvar naj se jim ne zdi več potem, kakor kaka ptuja reč, katero le toliko poznajo, kolikor so od nje slišali; ne le v stvar, temveč v jedro naj gredo po vseh posameznih delih, ter naj si jo po vseh pojmovih prisvojé tako, da, ako se predstavlja en del celote, jim precej stvar v celoti stopi pred njih notranje oko. Ako se jim pa stvar v svoji celoti predstavlja, takrat pa tudi nobenega dela ne prezirajo ali izpuščajo. Izvir in določba, uzrok in način ne sme biti nikomur neznan, tudi obliko naj sleherni pozna. Da je toraj podučevanje res vidljivo za učence, potrebno je, da oni učni predmet ne le po posameznih zunanjih delih in predočbah razumô, ampak da si tudi znotranje verstenje predočeb druge k drugi v vseh pojmovih prisvoje.

Da je poduk v jeziku za učence res vidljiv, začenja se naravno s kazalnim podukom. Mnenja o tem so različna, kakor se že kažejo dobri ali slabi uspehi. Slab uspeh je pa le tam, kjer se greší gledé podučevanja. Ako se namreč podučevanje opira le na suhoparno naštevanje posameznih delov, njih lastnosti i. t. d., ne moremo je smatrati za nazorno. Pravi poduk stvari ne razterga, ter je ne ogleduje po njenih razterganih delih, ampak posamezne dele si ogleduje na celoti. Živo podobo naj si otroci v svojo dušo utisnejo, in živa podoba naj bode beseda. Mertve podobe so enake merliču; one niso drugega, nego nepotrebna teža, ktera duha učenecv tare in mori.

Nauk v branji je kazalen, ako se učenci privadijo, da v berilni vaji po razviti poti pazljivo sledé, glavno misel razumô, ter si jo po jeziku in jedru prisvojé. Sleherni učitelj, kateri si je v resnici prizadeval, da bi pri tem predmetu to dosegal, vé iz lastne skušnje, kako težavno je to za učitelja, posebno pri sedaj obstoječi sestavi naših beril. — Da bi se skoraj tudi v tej zadevi od merodajavne strani kaj storilo. — Mimo gredé naj opomnim, da smo pri deželni konferenci izvolili odbor, kteremu je bilo mnogo za šolstvo važnih stvari izročeni, a do danes še

nisem čul, da bi imel imenovani odbor le eno sejo! (So pač imeli, a tega ne razglašajo. Vr.)

Da spisovanje tudi zahtevom kazalnosti zadostuje, se učenci ne smejo siliti, da bi že govorili v stavkih, o katerih še pojma nimajo, tudi se ne smejo izbrati obravnave in načina govorjenja, kateri bi bil zunaj njihovega jezikovega in pojmovega razvoja. Učitelj naj si zato prizadeva, da učencem nikdar pravih besed ne manjka, bodisi za posamezne misli in predočbe, kakor tudi, da na pravi red v predstavah in popisih pazijo, toraj, da glavno misel v delu logično zvežejo, a postranske misli v pravem razvoju glavno misel spremljajo. — A tudi pri govorjenju naj se pazi na to, da se zakonom kazalnega nauka, kolikor mogoče, ustreza. Za to naj se nikar le vedno suhoparno ne narekuje in potem bere in zopet bere. Izpraševati, razlagati, ter glavno misel obravnavanega gradiva porabljeni ter se te terdno držati, to oživlja nauk. Kdor eno samo misel nepriстойno spremeni, ali jo odterga od celine, ter jo za se brez skladnosti ali zveze s celoto obdeluje, ta je na krivem potu, trud njegov bode brezvspešen. Tudi pri številjenju naj se vse le z mislijo dela in zveršuje. Ako je tukaj učenik zadovoljen s tem, da učenci ročno naloge rešujejo, potem se ozira bolj na postransko, kakor na jedro vsega podučevanja tedaj bolj na materialno, kakor na formalno izobraženje.

Da ne omenimo drugih predmetov vprašamo le: Kdo zamore tako podučevati? Edino le izborni in zvesti učitelj. Ako je učitelj za svoj poklic dovolj izobražen in se še vedno sam izobražuje, da zamore posamezne predmete o pravem duhu obravnavati, potem je izversten. — Zvest pa je učitelj, kateri se vestno pripravlja za vsako uro, ter nikdar nepripravljen v šolo ne pride. — O naši sposobnosti in nesposobnosti se nočemo prepirati, a o naši zvestobi v izvoljenem poklicu na tihem premišljevati, bi bilo marsikteremu koristno. V svesti si pa potem bomo, da bode naše podučevanje zakonom kazalnega nauka bolj ustrezalo, in obilniši sad bode, pa bogato odškodovanje našemu trudu in prizadevanju.

G.

Dopisi in novice.

— *Občni zbor „Glasbene matice“ je bil 11. aprila 1877.* Predsednik Franjo Ravnikar pravi, da »Gl. mat.« vkljub zaprekam in mali podpori vendar lepo število narodnih skladb spravlja med svet. Razdelile so se razne kompozicije za cerkev, šolo in pevska društva. Sklepaje svoj govor pomenljivo reče, naj se glasi narodna pesem, ker ne smemo slobodno govoriti in pisati. — Tajnik g. Valenta poroča o delovanju društva pr. l. in pravi, da je vsak ud dobil sledeče muzikalije: »Zdihljeji k Mariji Devici«, vgl. P. A. Hribar; »Oče, pojdite domu«, možki zbor s samospevom za bariton, vgl. P. A. Hribar; »Glasbena Matica« III. zvezek, kantata v spomin Antonu Janežiču, vgl. Ant. Stöckl; »Glasbena Matica« IV. zvezek, 11 možkih zborov in čve-

terospevov v partituri; »V spomin Anici« koncertna mazurka, vgl. A. Stöckl. — Društveni arhiv je sedaj v kneževem dvoru v gosp. ulicah v I. nadstropji v sobi ljubljanskega tiskarskega društva. — Za Janežičevo slavnost je g. Josip Cimperman zložil primerno pesem, vglasbil jo je čitalnični pevovodja g. A. Stöckl. Pri slavnosti so bili kot zastopniki »Gl. matice« g. g. odborniki: Ravnikar, Praprotnik, Žagar, Steinmec, Stöckl, A. Hribar in tajnik; odbor je tudi odmenil svoto za vožnjo pevcem; »Gl. mat.« je tedaj svoje storila za povzdigo slavnosti. — Odbor pevskega društva »Slavec« v Gorici je z dopisem dne 27. septembra pr. l. izrekel željo, da bi združen z našo »Glas. matico« izdaval skladbe, na kar se je v odborovi seji dne 2. oktobra pr. l. sklenilo, da smo v principu za združeno delovanje, vendar je treba poznati pogoje, pod katerimi bi »Slavec« sodelovanje pri izdavanji skladb prevzel. Tajnik je to naznanil »Slavcu« v Gorici 3. oktobra pr. l. A dosihmal še ni bilo odgovora. — Osnovale se je v Ljubljani tudi novo glasbeno društvo, katero hoče cerkveno muziko gojiti in cerkvene napeve izdavat, namreč »Ceciljsko društvo«. Ker so v odboru tega društva večidel znani rodoljubi, moremo le veseli biti, da se je to društvo ustanovilo, katero odvzame našej »glasbeni matici« skerb za cerkveno muziko. Odslej nam ostane še skerb za posvetne skladbe, šolske in narodne pesni, in s temi bode naše društvo dovolj opraviti imelo. — Odbor je v svojej zadnjaj seji odločil razpis darila 20 gl. za skladbo, katera je zložena za glasovir na naslov: »V krasnej noči«, ker s takimi skladbami se prikupimo posebno gospém in gospodičnam igralkam na glasoviru, kate-re morajo vedno tuje kompozicije kupovati in igrati, ker nam manjka domačih. — G. Josip Kocijančič je za društveni arhiv podaril en iztis I. zvezka svojih »slovenskih narodnih pesnij«, za kar mu izrekamo priserčno zahvalo. — Za tekoče leto ima »Gl. mat.« uže dosta gradiva pripravljenege, katero bode gotovo čestitim udom všeč, kadar jim dojde v roke. — Tajnik na dalje poroča namesto na službenem potovanji bivajočega blagajnika gosp. Drenika o stanji društvenega premoženja to-le: »Glasbena matica« ima od ustanovnin do sedaj vplačanega kapitala 720 gl., od letnine ima na razpolaganje 255 gl., dolga nobenega. Po proračunu ima društvo za tiskovine, nagrade in druge stroške 400 do 456 gl. na razpolaganje in ako se bode za društvo bolj agitiralo, se znajo dohodki povišati. Iz računškega sklepa preteklega leta posnamemo samo glavne številke.

Dohodki:

Ostanek od l. 1875.	158 gl. 20 kr.
doneski letnikov	438 » — »
doneski ustanovnikov	100 » — »
za prodane muzikalije	97 » 74 »
Obresti in povernjena posojila	55 » 80 »
Skupaj	849 gl. 74 kr.

Stroški:

Tiskovine	343 gl. 90 kr.
vezanje	18 » 18 »
provizije bukvarjem	18 » 74 »
donesek za Janežičevo slavnost	20 » — »
nagrade	123 » 50 »
knjige, postreščeki, poštnina in dr.	69 » 75 »
Skupaj	594 gl. 07 kr.
tedaj ostanek	255 gl. 67 kr.

Pervosednik povpraša skupščino, če ima kdo o tajnikovem poročilu kaj omeniti in ker se nikdo ne oglasi, se imenujeta za preglednika računa gg. Kadilnik in Jeločnik. — Pervosednik stavi v odborovem imenu predlog, da bi se število ljubljanskih odbornikov znižalo, ker se je pokazalo, da je doseданje število nepraktično in zavira dostikrat delovanje. — Po kratkem razgovoru se sprejme predlog, da se zniža število v Ljubljani bivajočih odbornikov od 12 na 7 in nalaga se novemu odboru, da napravi ces. kr. dež. vladi ta sklep v poterjenje. — Posameznih predlogov ni bilo, objavimo torej le še novo izvoljene odbornike.

V Ljubljani bivajoči so gg.: Fr. Ravnikar, Andr. Praprotnik, Srečko Stegnar, Franjo Drenik, Alojzi Steinmec, Pater Angelik Hribar, Henrik Reichman, Josip Majer, Anton Foerster, Emilij Gutman, dr. Šifrer, Vojteh Valenta. Vnanji: gg.: dr. Benjamin Ipavec, Franjo Gerbic, Josip Nolli, Anton Hribar, Matija Žvanut, Matija Sušteršič, Jan. Miklošič, Danilo Fajgel.

Po končanem zboru je bila muzikalna zabava v čitalnici. — Tako je tedaj »Gl. mat.« praznovala svoj letni zbor. — Vse poročilo nam kaže, da »Gl. mat.« stori, karkoli more, in vsak, kdor pomisli, da so gospodje, ki tukaj delujejo tudi sicer s poslom obloženi, bode čislal in pospeševal to rodoljubno prizadevanje.

— *Krasno cesarjevo podobo* z barvami tiskano na papirji dobili smo iz Dunaja. Cena ji je, ako se jih več skupaj naroči, 2 gl. 50 kr. Tudi na platno napeta se lahko dobi, kar stane 60 kr. več. Zlat okvir, 6 cm. širok, lepo zrezljan se računi na 2 gl. Toraj velja slika v okviru na Dunaji 5 gl. 10 kr. Ker je poštnina iz Dunaja precej draga, priporočali bi ljudskim šolam, krajnim in okrajnim šol. svetom, da bi si za več šol skupaj naročili same slike na papirji in dali po okoliščinah narediti doma okvir, kar bi ne stalo premnogo. Slika je 47 cm. široka in 58 cm. visoka, okusno barvana in mojstersko izpeljana. Dandanes se zelo razširjujejo slike presvitlega našega cesarja po barvotisku. Razni umetalni zavodi ponujajo tako podobo po raznih a precej visokih cenah, dasi ni tako krasno doveršena, kakor Hoffmanova. Obraz je tako lepo risan, da se niti na jedni potezi ne moremo spodtikati. Tudi barve so tako lepo vbrane, da je veselje pogledati podobo. Ako si hoče katera šola sliko omisliti, sme se najlepšega kinča nadejati. — Radovoljno prevzame »Národna šola« naročila, in ako se jih vsaj 6 šol oglasi, ter pošlje 2 gl. 50 kr. predplače, precej jih dobi iz Dunaja. Tudi preskerbi pozlačen okvir ožji ali širji, ki velja 1 do 1 $\frac{1}{2}$ gl.

— **23 cerkvenih pesem** za šolsko mladino je ravnokar na svitlo prišlo v tiskarni in založbi R. Milic-evi. Napeve je naš marljivi skladatelj Anton Foerster ali nabral, ali jih sam zložil. Polovica pesni je nemških, polovica slovenskih, tako da se versti ena nemška, ena slovenska. Namenjena je ta zbirka srednjim šolam, gimnazijam in realkam. Oblika je velikosti molitvenih knjizic, tedaj pripravna, da se vtakne v žep. Delo je res skozi in skozi skerbno sestavljeno, in stareji napevi so tako lepo vglasbeni, da veje iz njih pravi cerkveni duh, kar velja sploh od A. Foersterjevih cerkvenih skladb. Melodije so lahko umevne, da se dajo peti enoglasno poleg spreveda na orgljah, ali pa tudi čveteroglasno; za to se vé, da je treba šolski mladini muzikalčne izurjenosti in zmožnosti zlasti za četerti glas. V zbirki so napevi za razne dobe cerkvenega leta. Dasi orglavci na deželi ne potrebujejo nemških pesni, vendar priporočamo to knjizico v naročevanje, ker se lepim napevom tudi pod-

ložé lahko slovenski teksti. Tudi za učence ljudske šole so nekateri napevi jako pripravi in se jih brez težave navadijo, ako hodijo med tednom k maši in skupno pojó. — Cena je knjižici 25 kr. in se razpošilja pod križnim zavitkom, kar stane samo 2 kr. več.

— *Učiteljske preskušnje* so se začele pri tukajšnji komisiji pismeno 23. p. m.; a ustmeno 26 in so trajale do 29.; praktične vaje so bile 30 p. m. Za meščanske šole sta se oglasila 2, prvi iz Dolj. Avstrijskega za naravoznansko stroko, a drugi iz Ljubljane za matematično-tehnično stroko; za ljud. šole se je razglasilo 11 učiteljev iz med teh 4 iz Štajarskega, in 1 učiteljica umeščena na Štajarskem. (Schltzg.)

— *Iz deželnih zborov.* Zasedanje deželnih zborov je bilo letos le kratek čas, komaj so začeli 5. aprila, so že končali največ do 21. p. m.

Štajarski deželni zbor je sklenil postavo za imenovanje učiteljev, katera izročá vso oblast deželnemu šolskemu svetu. Dosedaj so imeli okrajni šolski sveti vsaj za tretjino učiteljskih mest pravico imenovanja, odslej jim je pa odvzeta ta pravica, učitelje bodo samo predlagali, a deželni šolski svet jih bode nastavljal. Dr. Sernec je branil pravico okrajnih šolskih svetov a brez vspeha. Njegov predlog, naj se preide na dnevni red, so podpirali samo slovenski poslanci, nemški konservativci so iz galerije poslušali debato, ker sploh o šolstvu ne debatirajo, tedaj tudi ne glasujejo. — (Kar se je na Štajarskem zastran nastavljanja učiteljev sklenilo, se bode tudi drugod prej ali slej zgodilo, vsako načelo ima svoje posledice, in kamen zavihten se taka toliko časa, da — obtiči.)

Kranjski deželni zbor je v II. seji 12. aprila sklenil, da se prearedi §. 80 č. 2. dež. šl. postave 29. aprila, št. 22, ki določuje, da se dohodki od izpraznjenih šl. služeb vplačujejo v penzijski zaklad. — Ako bi v penzijskem zakladu ne bilo toliko, kolikor se potrebuje, dodaja kranjski dež. zaklad.

V 4. seji 16. aprila je poročal poslanec Dežman za finančni odsek o predštevju za normalni šolski zaklad za l. 1877. Potrebuje pa šolski okraj v Postojni: za učit. plače 21.850 gl., za starostne doklade 390 gl., za opravilne doklade 400 gl., stanarine 160 gl.; š. o. v Černomlji: za uč. plače 11.000 gl., star. dokl. 233 gl. 34 kr., oprav. dokl. 300 gl., stan. 84 gl.; š. o. v Kočevji: za uč. plače 18.830 gl., star. dokl. 493 gl. 33 kr., opr. dokl. 666 gl. 67 kr., stan. 80 gl.; š. o. v Kerškem: za uč. plače 17.600 gl., star. dokl. 450 gl., opr. dokl. 808 gl. 33 kr., stan. 320 gl.; š. o. v Kranji: za učiteljske plače 16.155 gl., star. dokl. 616 gl. 66 kr., oprav. dokl. 350 gl., stan. 240 gl.; š. o. okolica Ljubljanska: za učit. plače 15.300 gl, star. dokl. 453 gl. 34 kr., oprav. dokl. 358 gl. 33 kr., stan. 120 gl.; š. o. v Litiji: za učiteljske plače 13.000 gl., star. dokl. 303 gl. 33 kr., oprav. dokl. 524 gl. 99 kr., stanarine 42 gl.; š. o. v Logatcu: za uč. plače 8.200 gl., star. dokl. 333 gl. 34 kr., opr. dok. 308 gl. 33 kr.; š. o. v Radovljici: za uč. plače 9.650 gl., star. dok. 333 gl. 33 kr., oprav. dokl. 100 gl., stan. 80 gl.; š. o. v Rudolfovem: za učit. plače 13.687 gl. 50 kr., star. dokl. 206 gl. 67 kr., oprav. dokl. 200 gl., stan. 160 gl.; š. o. v Kamniku: za uč. plače 11.100 gl., star. dokl. 216 gl. 66 kr., oprav. dokl. 250 gl., stan. 111 gl. 50 kr. Tedaj za učiteljske plače: 156.372 gl. 50 kr., starostne doklade 4030 gl., oprav. dokl. 4266 gl. 65 kr., za stanarino 1397 gl. 50 kr.

Debate o tem so se pričele. Posl. pl. Savinšek je za to, da se v Marverlah vstanovi učiteljska služba z l. p. 500 gl., predlog podpira tudi posl. Kramarič. C. k. vladini svetovalec g. Hočevar, govori tudi za to. Posl.

dr. Poklukar misli naj bi se ne stavile učiteljske službe z višjo plačo, dokler je še 31 služeb (z manjšo plačo po 400 gl.) izpraznjenih. Zoper predlog je tudi poročevalec; poslednjič se izroča dež. odboru. Posl. Braune predlaga, da bi se 3. in 4. učitelju v Kočevji plača zvišala od 400 na 450 gl., v Ribnici, pravi, imata učitelja (2. 3.) po 400 gl. in stanovanje, a v Kočevji, kjer je tako drago, kakor v Ljubljani, pa le 400 gl. Zastopovalec vlade tudi zagovarja ta predlog, rekoč da 4razredna šola v Kočevji vzreja za spodnjo gimnazijo v Kočevji, ker je tam slaba plača, je 1 učiteljska služba izpraznjena. Posl. dr. Schrey podpira tudi predlog rekoč, da Kočevje veliko vplačuje v normalni šolski zaklad. Posl. dr. Poklukar pravi, da so v Kranji ravno take razmere kakor v Kočevji (1 učit. služba s 400 gl. in spodnja gimnazija), kar bi tam veljalo, bi moralo tudi tukaj biti. Poročevalec g. Dežman pravi, da se je ta predlog v finančnem odboru zavergel le zarad štedljivosti; na izpraznjeni učit. službi je pa učiteljica, to že nekako zadostuje.

(Dalje prih.)

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na Irazr. šolah pri sv. Mihelu v Nadanjem selu, l. p. 500 gl. in stanovanje; v Lozicah (v Vipavski dolini), l. p. 450 gl. in stanovanje; v Vremu in v Ternu po 400 gl. in stanovanje; v Verbovem in v Spodnjem Semonu po 500 gl. (stanovanja ni); v Suhorji 500 gl. in stanovanje z dolžnostjo potovati v Ostrožno berdo podučevat.

Prošnje do okrajnega šolskega sveta v Postojni brez gotovega obroka.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Valentin Telban se je službi v Škofjiloki odpovedal in stopil iz učiteljstva. G. Jože Klopčič, iz Skofjeloke je dobil službo na Jesenicah. G. Alojzij Pader, o svojem času namestovalni učitelj v Radovljici, pride začasno na Berdo (kam. šl. okr.).

V R. Milic-evi tiskarni v Ljubljani je ravno kar na svitlo prišlo:

23 Kirchenlieder für die Schuljugend.

23 cerkvenih pesem za šolsko mladost.

Čveteroglasno postavil ANTON FOERSTER.

Op. 14.

Nekaj jih je s nemškim in nekaj s slovenskim tekstom.

Cena: 25 kr.

Za 27 kr. poslanih po poštni nakaznici se razpošiljajo pod križnim zavitkom franco.